

Haag-konvensjon og landsforræderi

Jeg har stor interesse lest referat av justisminister Gundersens foredrag i Sakførerforeningen forleden.

Ifølge Aftenposten uttalte justisministeren bl. a. at man var gått i gang med å utarbeide viktige endringer i forræderilovgivningen. I denne forbindelse regnet hr. Gundersen opp en rekke av de handlinger som for fremtiden — etter de nye lovendringer — ville bli stemplet som landsforræderi. «Det er meningen på denne måten å konkretisere landsforræderiet, d. v. s. å få inn i selve lovteksten de viktigste former av forræderi som ble begått forrige gang eller som vi kan tenke oss blir begått en annen gang — — —»

Alle vil sikkert se det som en stor fordel at man nu vil gjøre det helt klart for folk hva landsforræderi virkelig innebærer. Derved unngår man ved fremtidige rettsoppgjør å måtte gripe til provisoriske anordninger med tilbake irkende kraft slik det ble gjort her i landet etter frigjøringen. Dette meget uheldige brudd på et av våre viktigste rettsprinsipper (prinsippet om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft — Grunnlovens § 97) skulle man altså kunne unngå ved den foreslåtte endring og utvidelse av forræderilovgivningen.

Imidlertid ser det ut for meg som om Regjeringen går altfor langt i sin reformver. Det er to ting i statsrådets utredning jeg særlig har bitt merke i. Han sier: «— Her trues med straff bl. a. for — den som trer i fiendens tjeneste ved dennes administrasjon av okkupert område og den som utfører eller deltar i ertvervsvirksomhet for fienden — —»

Etter dette ser det faktisk ut som Regjeringen stiller i utsåkt at store deler av det norske folk (til eks. alle de tusener som nu er ansatt i administrasjonen) enten vil måtte forlate sitt arbeid av hensyn til forræderilovgivningen eller be-

holde sine stillinger og bli landsforrædere av hensy. til kone og barn, dersom Norge ble okkupert. Dette må jo være den logiske konsekvens dersom Regjeringen finner på å betegne enhver form for administrativ bistand til fienden (okkupanten) som landssvik.

Nu er imidlertid saken den — så vidt jeg vet — at folkeretten ser på samarbeid mellom okkupant og okkupert som et helt lovlig og selvfølgelig forhold. Faktum er at Norge i og med godkjenningen av Haag-konvensjonen bl. a. har gått med på visse fastsatte lovregler gjeldende på okkupert område. Etter det kjennskap jeg har til disse internasjonale lover, er det et tydelig motsetningsforhold mellom dem og de lovendringer som Regjeringen for tiden arbeider med. — Jeg skal få lov å sitere en del stoff fra professor Frøde Castbergs bok «Folkerett». — «Haag-reglementet har en rekke bestemmelser om okkupantens forhold til befolkningen i det okkuperte område. Hovedsynspunktet er at det er etablert et midlertidig maktforhold som folkeretten anerkjenner. —

Okkupanten skal (art. 43) ta enhver forholdsregel som beror på ham for — så vidt mulig — å gjenopprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv. Herunder skal okkupanten respektere de lover som gjelder i landet, medmindre det foreligger absolutte hindringer for dette. —

Det kan avkreves befolkningen ting og tjenester, men bare til okkupasjonshærens behov. —

De ytelser som avkreves befolkningen (rekvisisjoner) må stå i forhold til landets hjelpemidler. Og det skal ytes betaling så snart som mulig. —

Okkupasjonsmakten kan etablere sine egne domstoler for å beskytte sine legitime interesser.»

Av dette skulle det gå fram at en okkupant etter Haag-konvensjonen (som Norge har undertegnet sammen med mange andre land) har visse lovlige krav på befolkningen i et okkupert land, og at vedkommende okkupant kan anvende sine egne lover og domstoler overfor dem av befolkningen som ikke innstiller seg lojalt til okkupasjonsmakten. — I denne forbindelse kan det være av interesse å sitere en melding i Aftenposten fra 19. januar 1949. Det gjelder den tyske kommunistlederen Max Reimann. — «Saken mot Reimann ble utsatt til 27. januar. — Aktor sa, bl. a.: Vi ønsker ikke å dømme hardt, men vi vil understreke, hvis det ikke alt skulle være klart, at militærregjeringens ordrer skal følges.»

Videre er det tydelig at folkeretten anerkjenner visse former for «ertvervsmessig bistand til fienden» (rekvisisjoner mot beting). Dette ble også (i 1940) hevdet av forhennevende regjeringsadvokat Kristen Johanssen i svar på forespørsel fra Norges Industriforbund. Kristen Johanssen uttalte at handelsoverenskomster med (den tyske) okkupasjonsmakt ikke på noen måte kunne betegnes som rettsstridig.

Spørsmålet som naturlig løser seg ut av disse betraktninger blir da om vi her i Norge ved t. eks. en

st
då
Fai
der
ni le
Fri
A-kl
lige
Per
verte
treer

Den sis
ste om
med sat
kunne fo

I klasse
fra BFG a
strået. Best
løkken. Sir.

Men dag
fant man i
Hans Fjelstad
terte seg dagens
meter.

Bydegutten h
rangementet. Rei
kvikt avvirket, og
ble hele tiden holdt
viklingen nede i Dav

Kl B: 1) Arne Ja.
(43—44 m) 137.1. 2)

Fagerborg, 44½—46 m)

John Walstad, Lyn, 135.8.

Elisen, Høybråten og Stovi.

5) Karl Holth, V. Aker Sk

133.7. 6) Kolbjørn Dahl, V.

Skiklub, 133.3. 7) Knut Kvær

BFG, 132.2. 8) Egil Fossberg, Ske

132.2. 9) Karsten Ulvås, Ske

130.8. 10) Odd Larsen, Høybråten

og Stovner, 130.7.

engelsk eller en russisk eller en russisk okkupasjon skal bøye oss lojalt for okkupasjonsmakten og samarbeide med den, slik som Haag-konvensjonen går ut fra, eller om vi i overensstemmelse med eventuelle nye forræderilover skal sabotere ethvert samarbeid med okkupanten og derved risikere fremmed rettspraksis i Norge — kanskje med blodsutgyldelse og deportasjoner til følge. —

Da det vel er 100 % chance for at vårt land i en fremtidig krig kommer til å bli okkupert av en eller annen stormakt, ville det være av den aller største betydning å få klargjort de spørsmålene jeg har pekt på ovenfor. Jeg håper at rette vedkommende vil ta seg av saken og gi en tilbørlig utredning.

Jan Valand.

Pelskåper

på lager
tas nu

Bu
H

Sovjet, Norge og Atlantpakten

til begge sider
mulig

medarbeider
tilbud om
Norge:
veien for
ospakt
r med
itan-
verne
lv en
med

vil
led
om
s-